

Крисовата-Нерода Ю.А.,

студентка IV курсу кафедри івент-менеджменту та соціальних комунікацій ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв»;

Науковий керівник: Гололобов С.М., кандидат наук з державного управління, доцент з наказу кафедри івентменеджменту та соціальних комунікацій ВП «Миколаївська філія Київського національного університету культури і мистецтв» м. Миколаїв, Україна

СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ

У контексті вибору Україною європейського вектору свого розвитку, історія співробітництва української держави з Європейським Союзом (ЄС) у сфері культури нараховує не одне десятиліття. За період вітчизняної незалежності дане співробітництво еволюціонувало, і сьогодні у загальних рисах воно характеризується поліаспектною (співробітництво у сфері: мистецтва; музейної справи; мистецької освіти; охорони матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, національного культурного надбання тощо) та проектно-програмною (проекти міжнародної технічної допомоги, Євроклуби, програма «Креативна Європа» тощо) діяльністю.

На кожному із етапів розвитку України і Європейського Союзу співробітництво між ними у сфері культури мало свої особливості та пріоритети. Сьогодні у межах глобальної геополітичної кризи, ЄС відстоює своє право на головування у світі, а Україна – право на самостійний вибір свого подальшого майбутнього у лоні європейських держав. З метою недопущення виникнення кризи на перший план як мінімум у XX-XXI століттях людству необхідно було постави духовну складову культури, адже нинішнє російсько-українське протистояння відбувається у першу чергу за духовні цінності українського народу, які проявляються у його менталітеті, традиціях, життєвих пріоритетах та способі буття, – що є культурою.

Підтримуючи загальноєвропейські цінності і територіально знаходячись у центрі Європи Україна очікує на всебічну підтримку ЄС, зокрема і у сфері культури, адже воєнно-злочинні дії Російської Федерації по відношенню до культурної спадщини України є безпрецедентними. У даному протистоянні Європейський Союз підтримує Україну, але миттєво послабити Росію шляхом розірвання довготривалих зв'язків із нею немає змоги через усталені економічні, сировинні, продовольчі, енергетичні процеси між країною-агресором і країнами-членами ЄС. Саме тому, й досі через 10 місяців з моменту повномасштабного вторгнення військ Російської Федерації на територію суверенної України (24.02.2022 р.) у країнах-членах ЄС

спостерігається активна діяльність осередків російської культури та мови, центрів російської діаспори, російськомовних навчальних закладів, організаторів російського соціокультурного життя та представників російськомовного середовища. Одні із причин цього полягають у тому, що Російська Федерація тривалий час масштабно фінансувала дані осередки, здійснювала свою інформаційно-пропагандистську діяльність, та у тому, що російська мова є зрозумілою для багатьох людей Балтійських країн та країн колишнього Радянського Союзу.

Протягом тривалого часу системно та планомірно Росія у європейських країнах з потрібної їй ідеологічної точки зору популяризувала здобутки своєї культури та доносила свій погляд на «спільну історію» взаємин між російським та українським «братніми народами». Вектор діяльності української сторони у межах співробітництва з Європейським Союзом у сфері культури був у більшій мірі націлений на участь України у європейських грантах та донорських програмах.

Незважаючи на те, що Україна є членом таких міжнародних організацій як Рада Європи, Організація з безпеки і співробітництва в Європі, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури, однією із головних причин недостатньої на наш погляд підтримки України з боку ЄС у сфері культури є недосконалість вітчизняного механізму міжнародного співробітництва у сфері культури, а саме трьох його складових: 1) фінансової (недостатній рівень фінансування); 2) організаційної (недостатній рівень налагоджування організаційних зв'язків та структури); 3) інформаційної (недостатній рівень інформаційного висвітлення, інформаційно-комунікативної взаємодії, просвітницько-популяризуючих заходів). Нормативно-правовою підставою для існування та удосконалення даного механізму є в основному чинний Закон України «Про культуру» від 14.12.2010 № 2778-VI (розділ VIII «Міжнародні культурні зв'язки»: ст. 33 «Державне сприяння міжнародному культурному співробітництву», ст. 34 «Розвиток національної культури за межами України») та міжнародні договори із питань культури, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України.

У контексті російсько-української війни даний механізм трансформується у механізм міжнародної допомоги у сфері культури, адже саме зараз українська культура потребує захисту та підтримки. Дана допомога розглядається нами не як «подачка жебракові», а як інвестиції у досягнення довгоочікуваного миру в якому пануватиме сила істинного людського духу та розуму.

У зв'язку із вищевикладеним з метою удосконалення механізму міжнародного співробітництва у сфері культури, пріоритетні кроки у процесах співробітництва України з Європейським Союзом у сфері культури ми розподілили на такі три основні групи:

1) фінансові:

- збільшення видатків державного бюджету на фінансування галузі культури у розрізі співробітництва України з Європейським Союзом шляхом внесення відповідних змін до бюджету;

- внесення змін до Податкового кодексу України закріпивши у ньому норму встановлення відрахування у розмірі 0,5 % від прибутків підприємств, річний

прибуток яких перевищує 1 млрд грн до державного бюджету України на фінансування заходів у межах співробітництва України з Європейським Союзом у сфері культури;

- надання державної фінансової підтримки на реалізацію найбільш значущих культурних ініціатив міжнародного характеру тощо;

2) організаційні:

- посилення співробітництва із міжнародними інституціями у сфері культури, зокрема і з неурядовими;

- реалізація політично значущих соціокультурних та культурно-мистецьких ініціатив міжнародного рівня;

- ініціювання за кордоном заходів за участю вітчизняних митців, окремих виконавців та колективів, виставок українського мистецтва, фестивалів вітчизняного кіно;

- подальша синхронізація українського законодавства у сфері культури із загальноєвропейським;

- активна участь представників України у роботі міжнародних організацій у сфері культури тощо;

3) інформаційні:

- активне рекламування і представлення вітчизняного культурного та креативного продукту на європейському ринку;

- активізація створення спеціалізованих платформ для проведення культурно-мистецьких заходів інформаційно-популярного характеру у місцях компактного проживання українців із обов'язковим залученням представників титульної та інших націй;

- посилене сприяння роботі культурно-інформаційних центрів у складі дипломатичних установ України тощо.

Зазначені кроки не є архіновими, але проблема залишається у рівні та якості їх реалізації. На окрему увагу заслуговують негативні наслідки культурної інтеграції, наприклад, такі як: уніфікація; масовізація; соціокультурна шаблонізація, – про які українській стороні слід пам'ятати.

Переконанні, що співробітництво України з Європейським Союзом у сфері культури триватиме. Підставою для цього твердження є наявність того факту, що з 23 червня 2022 року Україна стала кандидатом на членство в ЄС. Найголовніше сьогодні для української держави скористатися масштабною підтримкою України, а отже і її культури, з боку Європейського Союзу, що у подальшому призведе до позитивного взаємовигідного результату.

Отже, співробітництво України з Європейським Союзом у сфері культури покликане мінімізувати наслідки існуючої геополітичної кризи викликані дефіцитом моральності та духовності. У сучасній дійсності має відбутися кардинальне переосмислення значення культури зі зміною її ролі із другорядної на провідну, адже саме людина водночас виступає і творцем культури, і її результатом.